

College van burgemeester en wethouders
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Betreft: gevraagd advies JMG Handboek Nijmegen Toegankelijk

Nijmegen, 25 maart 2026

Geacht college,

De adviescommissie Jeugd-, Maatschappelijke opvang- en Gehandicaptenbeleid heeft met belangstelling kennisgenomen van de herziene versie van het Handboek Nijmegen Toegankelijk.

Het handboek is zorgvuldig opgesteld en vormt een belangrijke stap richting een inclusieve stad.

De resultaten van het onderzoek fysieke toegankelijkheid Nijmegen (2024) zijn verwerkt. In het bijzonder gaat het ons daarbij om de uitvoering van de raadsmotie “Om ontwerpen voor iedereen, in de geest van het VN-verdrag Handicap, als leidend principe te stellen bij alles wat we als gemeente aanbesteden, herinrichten, ontwikkelen en bouwen in de openbare ruimte voor publiek gebruik”.

Wij signaleren nog enkele onderwerpen die naar onze mening verduidelijking, aanscherping of uitbreiding behoeven. Deze zaken lichten wij hieronder toe.

Toegankelijkheid is geen garantie voor zelfstandigheid

Het handboek wekt de suggestie dat een optimaal ingerichte openbare ruimte alle mensen met een beperking in staat stelt zich zelfstandig te kunnen bewegen. Dat is niet het geval.

Wij benadrukken dat er groepen zijn die altijd begeleiding nodig hebben, ongeacht de fysieke toegankelijkheid van de ruimte, waaronder mensen:

- met een ernstige verstandelijke beperking;
- die zeer gevoelig zijn voor prikkels (o.a. mensen met autisme, PTSS);
- met gevorderde dementie;
- met bepaalde ernstige psychiatrische aandoeningen.

Advies 1

Neem in de inleiding of visie expliciet op dat toegankelijkheid de zelfstandigheid kan vergroten, maar dat dit niet voor iedereen tot zelfstandige participatie leidt. Dit voorkomt verkeerde verwachtingen.

Ontbrekende ‘blauwe zone’ in winkelgebied Nijmegen-Lent

Bij de kwaliteitsniveaus valt op dat het winkelgebied van Nijmegen-Lent niet als ‘hoog’ (blauw) is aangemerkt.

Advies 2

Onderzoek waarom dit gebied niet als 'hoog' is ingedeeld en overweeg om dit alsnog te doen.

Definitie 'Bruikbaar' kan duidelijker (blz. 7)

De tekst "...maakt het voor iedereen mogelijk om de activiteiten uit te voeren..." mist het woord "ruimte", maar ook mét dit woord blijft de zin vaag.

Advies 3

Formuleer deze passage concreter. Bijvoorbeeld: "Bruikbaar betekent dat de openbare ruimte zo is vormgegeven dat mensen, met of zonder beperking, deze veilig, begrijpelijk en doelmatig kunnen gebruiken voor uiteenlopende activiteiten zoals "

Participatie: verwachtingen en teleurstelling (blz. 18)

Bij Definitiefase staat *"Start het participatieproces aan het begin van deze fase. Het is belangrijk om duidelijk verwachtingen te stellen; het participatieniveau en ieders rol en houding moeten voor iedereen duidelijk zijn om problemen later te voorkomen."*

Deze opmerking verdient nadere uitwerking door in te gaan op:

- heldere uitleg van wat wél en níet te beïnvloeden is;
- hoe teleurstelling kan worden voorkomen: 'verwachtingen managen';
- welke terugkoppeling verplicht is richting participanten;
- hoe spanning tussen idealen en praktische (budgettaire, ruimtelijke, wettelijke) grenzen wordt uitgelegd;
- hoe toegankelijkheid van de participatie zelf wordt geborgd (fysiek, communicatief, sociaal).

Advies 4

Werk het participatieproces bij de Definitiefase nader uit.

Aanvullingen bij beheer (p. 20)

Denk bij beheer ook aan zaken zoals:

- gladheidsbestrijding;
- schoonhouden van trottoirs;
- voorkomen van hinder door hondenpoep;
- voldoende afvalbakken en hondenpoepzakjes.

Advies 5

Voeg deze onderdelen toe bij beheer.

Normen (p. 11): aandacht voor tijdsinstellingen verkeerslichten

Voor voetgangers met een beperking is de groentijd bij verkeerslichten cruciaal. In het handboek wordt niets gezegd over de instelling van de verkeerslichten.

Advies 6

Neem de tijdspanne op waarin het verkeerslicht op groen staat.

Normen: Documentatie gemotiveerd afwijken (blz. 21)

Het handboek noemt zes stappen maar laat open waar en in welke vorm de motivatie wordt vastgelegd.

Advies 7

Maak expliciet of dit een afzonderlijk document is (bijv. 'Afwijkingsnotitie Toegankelijkheid'), of dat het onderdeel mag zijn van het projectplan.

Brandweer- en hulpdiensteneisen

De eisen van de brandweer en andere hulpdiensten beïnvloeden de inrichting van de openbare ruimte (bijv. doorgang breedte, bereikbaarheid, obstakelvrijheid). Deze worden nu niet expliciet genoemd.

Advies 8

Voeg een paragraaf toe waarin wordt uitgelegd hoe toegankelijkheidsnormen worden afgestemd op:

- brandweervoorschriften (opstelplaatsen, aanrijroutes, breedtes, draaicirkels);
- hulpdiensten (ambulance, politie);
- eventuele spanning tussen deze eisen en toegankelijkheidsnormen.

Deelmobiliteit (deelfietsen en deelscooters): ontbrekende paragraaf

Het handboek bevat geen uitwerking over hoe de gemeente omgaat met deelfietsen en deelscooters die in de openbare ruimte staan. Deze voertuigen vormen frequent obstakels en belemmeren toegankelijkheid.

Advies 9

Neem een aparte paragraaf 'Deelmobiliteit en Toegankelijkheid' op met de afspraken hierover of een verwijzing naar waar deze afspraken te vinden zijn.

Geleidelijnen

Er wordt veel aandacht gegeven aan geleidelijnen. Dat wil niet zeggen dat daarmee deze voorzieningen altijd op de juiste manier zijn aangebracht of functioneren. Geleidelijnen op de trottoirs in Nijmegen zijn volgens ervaringsdeskundigen niet altijd optimaal. Ze stoppen soms plotseling in de route of zijn helemaal niet te vinden.

Advies 10

Zie erop toe dat geleidelijnen op de juiste wijze worden aangebracht.

Wij hopen dat onze adviezen een zinvolle aanvulling vormen op de verdere uitwerking van het Handboek Nijmegen Toegankelijk. En wij zijn zoals altijd tot nadere toelichting bereid.

Met vriendelijke groeten,

Gert van den Berg

Interimvoorzitter adviescommissie JMG

Adviescommissie JMG
ambtelijk secretaris J. Portier MO10
j1.portier@nijmegen.nl